

Spoorzoeken met Thomas a Kempis

SPOORZOEKEN MET THOMAS A KEMPIS

**EEN TEGENDRAADS GELUID
IN EEN MODERNE SAMENLEVING**

GERBEN VAN DE PUT

j/groen

Spoorzoeken met Thomas a Kempis
Een tegendraads geluid in een moderne samenleving
Gerben van de Put

ISBN 978-90-8897-357-4
NUR 700
c-NUR 003

Boekverzorging: Corné van der Horst

De bijbelteksten in deze uitgave zijn ontleend aan de Herziene Statenvertaling © 2016,
tenzij anders aangegeven.

Er is getracht alle rechthebbenden van geciteerd materiaal om toestemming te vragen.
Mocht u menen rechten te kunnen ontlenu, neemt u dan contact op met de uitgever.

© 2023 Groen, een imprint van Jongbloed Christelijke Media - LEEUWARDEN
Alle rechten voorbehouden.

www.jongbloedmedia.nl

Inhoud

Voorwoord	7
Inleiding	9
In gesprek met Thomas a Kempis	11
Een tegendraads geluid ...	14
... in een moderne samenleving	15
1. Wie rijk wil zijn, moet zijn zegeningen tellen die niet te koop zijn	17
2. Leven is even	25
3. Je moet de meerderheid niet volgen in het kwaad	31
4. Wat veel moeite kost, kan juist de moeite waard zijn	39
5. Bescheidenheid siert de mens	47
6. Het leven is geen pretpark	55
7. Je werk is niet je identiteit, je identiteit is je werk	61
8. Spreken is zilver, zwijgen is goud	67
9. Niet het nuttige is goed, maar het goede is nuttig	73
10. Laat de stilte spreken	81
11. Waar een weg is, is een wil	87
12. Ervaar de kracht van de traditie	93
13. Je mag zijn zoals je bedoeld bent	101
14. Ga in de kracht van je onmacht staan	107
15. Kom uit je hoofd	113
16. Genade is genoeg	119
Nawoord	125
Verantwoording illustraties	126
Eindnoten	127

Voorwoord

Het boek *De navolging van Christus* stond jarenlang ongelezen in mijn boekenkast. Ooit had ik het gekocht en mezelf beloofd het snel te lezen. Het kwam er niet van. Een radio-uitzending over Thomas a Kempis in 2013 vormde uiteindelijk de aanleiding om dit boek alsnog uit de kast te pakken. De eeuwenoude inhoud bleek me uit het hart gegrepen. De woorden van Thomas raakten aan mijn diepste levensvragen. Inmiddels heb ik *De navolging van Christus* gelezen, vele malen herlezen en probeer ik mensen te enthousiasmeren voor de schriftelijke erfenis van deze bijzondere middeleeuwse schrijver.

Het christelijke geloof is me met de paplepel ingegoten. Opgegroeid met de gereformeerde theologie is het lezen van *De navolging van Christus* voor mij een feest van herkenning. Het is ook een blijk van waardering voor één van de grootste schrijvers uit de vóór-reformatorische kerkgeschiedenis. Wel realiseer ik me dat Thomas geen mode-theoloog is. Lang niet iedereen sympathiseert met zijn theologische opvattingen.

Het is waardevol om het gedachtegoed van Thomas onder de aandacht te brengen. Deze middeleeuwse auteur geeft ons een andere 'kijk' op de tijd van vandaag. Met zijn eeuwenoude pen herschrijft Thomas de regels van het moderne leven. Wellicht maakt zijn schrijven ons kritisch en weerbaar ten opzichte van allerlei dwingende hedendaagse vanzelfsprekendheden. Hopelijk biedt het ons ook zicht op het bevrijdende alternatief in de persoon van Jezus Christus.

Graag wens ik u en jou een goede leeservaring.

Doornspijk, mei 2023
Gerben van de Put

*Zo helpt Gij, God, uw knecht,
en houdt zijn paden recht
in 't spoor door U gewild.*

*Wie uw geboden acht,
wie trouw uw wet betracht
beloont Gij ruim en mild.*

*Maar zonder U, o Heer,
verdwaal ik telkens weer
op zelfgekozen wegen.*

*O, reinig metterdaad
mij van 't verborgen kwaad,
en leid mij met uw zegen!*

Inleiding

'Ga in je eigen kracht staan', 'Geef jezelf een podium', 'Met geld is alles te koop' en 'Succes is een keuze'. Door middel van dergelijke leuzen wordt ons dagelijks de moderne logica opgedrongen. Deze dwingende kreten houden ons voor dat succes, geld en plezier de ultieme levensdoelen zijn.

Thomas a Kempis laat een ander geluid horen. In zijn boek *De navolging van Christus* durft hij het aan om alledaagse vanzelfsprekendheden kritisch te bevragen. Hij neemt geen blad voor de mond en zet onze wereld op zijn kop.

Thomas is onze gids op de weg achter Jezus. Hij wil onze ogen openen voor een werkelijkheid die groter is dan onze eigen verlangens en behoeften. Zijn levenslessen moedigen ons aan te leven in eenvoud, bescheidenheid en dienstbaarheid.

In dit schrijven bezinnen we ons op het gedachtegoed van Thomas a Kempis (1379/80-1471). We denken na over de betekenis van geld, werk, tijd, stilte, relaties en verlieservaringen. In zestien hoofdstukken is Thomas de criticus van het hedendaagse 'normaal'. Hij corrigeert

- onze hebzucht en onze overdreven gehechtheid aan materie (hoofdstuk 1)
- ons tekort aan eeuwigheidsbesef (hoofdstuk 2)
- onze wereldgeoriënteerde leefstijl (hoofdstuk 3)
- onze moeizame verhouding met verlies en tegenslag (hoofdstuk 4)
- onze gebrekkige zelfkennis en extreme behoefte aan zelfbevestiging (hoofdstuk 5)
- onze oppervlakkige genotscultuur (hoofdstuk 6)
- onze dwangmatige werklust (hoofdstuk 7)
- onze harde oordeelcultuur en ons gebrek aan zelfkritiek (hoofdstuk 8)
- onze doorgesloten beheersingsdrang (hoofdstuk 9)
- onze hang naar lawaai en afleiding (hoofdstuk 10)
- onze eerzuchtige profilerings- en statusdrang (hoofdstuk 11)
- onze antihistorische houding (hoofdstuk 12)
- ons verlangen naar autonomie en zelfbeschikking (hoofdstuk 13)
- ons misplaatste zelfvertrouwen en onze neiging tot zelfoverschatting (hoofdstuk 14)
- onze rationele geloofsbeleving (hoofdstuk 15)
- onze afschuifcultuur en onze ongezonde prestatiedrang (hoofdstuk 16)

De vragen bij ieder hoofdstuk zijn bedoeld als aanzet voor groepsgesprekken. Door middel van deze vragen kan de praktische vertaalslag van het gedachtegoed van Thomas besproken worden. Ieder hoofdstuk sluit af met een aantal bijpassende bijbelgedeeltes.

In het volgende interview stelt Thomas zich aan ons voor. Wie is hij? Wat wil hij ons leren? Kan deze oude schrijver ons een nieuwe blik verschaffen op de werkelijkheid van vandaag?

In gesprek met Thomas a Kempis

Meneer, u bent niet van hier. Wie bent u?

Nee, ik ben niet van hier. Mijn naam is Thomas en ik ben geboren in Kempen. De mensen noemen me daarom ook wel Thomas a Kempis.

*Aangenaam kennis met u te maken, Thomas a Kempis.
Waar leefde u en wat deed u voor werk?*

Ik leefde in een klooster. Daar woonde en werkte ik sinds 1399. Als novicenmeester hield ik me bezig met de geestelijke vorming van jonge kloosterlingen.

U leefde in een klooster?

Ja, ik woonde in het klooster op de Agnietenberg in Zwolle. Weet je waar dat is?

Ja, mijn broer is vorig jaar op die plek getrouwd. Ik herinner me de mooie locatie in een prachtige omgeving.

Inderdaad, het is een bijzondere plek. Het is er heel stil. Daar houd ik van. Er is wel heel veel veranderd. Het klooster is helaas tot de grond toe afgebroken. Alleen de begraafplaats is er nog.

Schreef u daar ook uw belangrijke boek De navolging van Christus?

Ja, dat klopt. Ik schreef mijn boek voor de jonge kloosterlingen, mijn leerlingen. Hun geluk ging mij zeer aan het hart.

Geluk. Dat woord is van alle tijden. Mag ik vragen: wat maakt iemand gelukkig?

Het woord 'geluk' is inderdaad tijdloos. Mensen zijn altijd op zoek geweest naar geluk in hun leven. Dat zullen ze ook altijd wel blijven doen. Ik geloof niet dat je gelukkig wordt als je zo veel mogelijk geniet van geld, succes en roem. Dat wordt wel vaak gedacht. Het klinkt misschien ook wel logisch, maar deze dingen kunnen je nooit duurzaam gelukkig maken.

Wat leerde u de jongeren over levensgeluk?

Ik leerde hen wat er geschreven staat over geluk in de eerste psalm. Zie je die boom daar? Dichtbij het water? Ik denk dat die boom gelukkig is. Hij doet waarvoor hij gemaakt is. Hij voedt zich met vers water, zit volop in blad en geeft ieder seizoen zijn vruchten. Hij is zoals hij bedoeld is en leeft in harmonie met zichzelf en met zijn omgeving.

Dat klinkt mij nogal vaag in de oren, Thomas. Om gelukkig te zijn moet ik zijn als deze boom?

Ja, in zekere zin wel. Net als deze boom moet je de dingen doen waarvoor je geschapen bent. Dan ben je een gelukkig mens. Helaas houden we ons vaak bezig met zaken waarvoor we niet bestemd zijn. Dat is zonde, want zo missen we het doel van ons leven.

En voor welke dingen ben ik dan bedoeld?

Dat is een belangrijke vraag. Ik heb mijn hele leven daarover nagedacht. Mijn bevindingen heb ik zorgvuldig opgeschreven in mijn boek *De navolging van Christus*. Lees het maar eens. Hopelijk vind je wat je zoekt.

Het klinkt alsof uw boek een soort zelfhulpboek is met een stappenplan op weg naar geluk. Klopt dat?

Nee, dan heb je het niet begrepen. De weg naar duurzaam geluk is niet de weg van de minste weerstand. Er komt geen hemel op aarde. Ik ben daar heel eerlijk over in mijn boek. Daarom krijg ik niet altijd lovende recensies.

Vindt u dat niet vervelend? Een schrijver krijgt toch liever waardering dan kritiek?

Het is waar: waardering krijgen is belangrijk. Toch wil ik mijn gevoel van eigenwaarde niet laten afhangen van de mensen om mij heen. Wat anderen van mij vinden, moeten ze zelf weten. Ondanks de kritische recensies is mijn boek overigens de moeite waard om te lezen.

U staat bekend om uw bescheidenheid. Dat siert u. Tegelijkertijd maakt u reclame voor uw boek en wilt u graag dat het gelezen wordt.

Natuurlijk vind ik het fijn dat *De navolging van Christus* door veel mensen is gelezen. Toch sta ik als schrijver niet graag op de voorgrond. Het liefst zou ik onbekend zijn gebleven.

Actuele en belangrijke thema's zoals het klimaat en 'voltooid leven' komen in uw boek niet voor. Is dat niet een groot gemis voor lezers van nu?

Het is waar: klimaatverandering speelt geen rol in mijn boek. Destijds was er nauwelijks ecologisch besef. Dat is tegenwoordig wel anders. Daarom denk ik dat mijn pleidooi voor een gematigde leefstijl actueler is dan ooit. Wat betreft de discussie over 'voltooid leven': in mijn tijd hielden we altijd rekening met het levenseinde. We veronderstelden het leven als een geschenk van God en niet als een project van onszelf. Persoonlijk zie ik de dood trouwens niet alleen als de voltooiing van het aardse bestaan. Het is ook het begin van het hemelse leven. Daarom beperk ik mijn horizon niet tot het leven hier-en-nu.

Mijn laatste vraag: waarom zouden we uw eeuwenoude boek nog steeds moeten lezen in de eenentwintigste eeuw?

Mijn boek is geschreven in een andere tijd. Dat is waar. Toch denk ik dat de inhoud nog steeds belangrijk is. Ik hoop dat mijn boek lezers kritisch en weerbaar maakt tegenover het 'normaal' van vandaag. De werkelijkheid is niet maakbaar. Het draait in het leven niet om succes, geld, status en plezier. Natuurlijk mag je genieten van het goede leven, maar je moet de tijdelijke dingen niet belangrijker maken dan ze zijn. Houd je vooral bezig met zaken die er echt toe doen. Juist dan is het leven de moeite waard.

Thomas, hartelijk dank voor dit openhartige gesprek. We hebben nu enigszins een beeld van de manier waarop u leeft en gelooft. U laat een heel ander geluid horen dan de stemmen die we gewend zijn.

Een tegendraads geluid ...

Kom uit je hoofd.

*Niet het nuttige is goed,
maar het goede is nuttig.*

*Je mag zijn zoals
je bedoeld bent.*

Het leven is geen pretpark.

*Bescheidenheid siert
de mens.*

Genade is genoeg.

Leven is even.

*Je moet de meerderheid niet
volgen in het kwaad.*

Laat de stilte spreken.

*Je werk is niet je identiteit,
je identiteit is je werk.*

*Waar een weg is,
is een wil.*

*Spreken is zilver,
zwijgen is goud.*

*Ga in de kracht
van je onmacht
staan.*

*Ervaar de kracht
van de traditie.*

*Wat veel moeite kost, kan
juist de moeite waard zijn.*

*Wie rijk wil zijn, moet zijn
zegeningen tellen die niet te
koop zijn.*

... in een moderne samenleving

Geloof in jezelf.

Volg je ambitie.

*Waar een wil is,
is een weg.*

*Neem je leven in
eigen hand.*

*Met geld is alles te
koop.*

*Laat je de kaas niet
van het brood eten.*

Volg je hart.

*Succes is een
keuze.*

*Geef jezelf een
podium.*

*Ga in je eigen kracht
staan.*

Pak je kansen.

Geld maakt gelukkig.

IJdelheid is het dus, vergankelijke rijkdom te zoeken en daarop zijn hoop te stellen.'

- Thomas a Kempis -